

Date-25/02/2024

Boalia

1. (i) का आशीः वायव्यदत्ता ?

पद्मावती का आशीः ?

Ans:- वायव्यदत्ता आशीः वऽअंबाज्या उदयन्या
अम्मा पत्नी । दाम्पत्यध्वानकारणं तस्याः नाम
आशीः आशुकि ।

पद्मावती आशीः उदयन्या द्वितीया
पत्नी । सा आशीः मण्डवदत्तकन्या तसिनी ।

(ii) क आशीः योगकुर्यान् ? तस्य का चित्रा

आशीः ?

Ans:- योगकुर्यान् आशीः वऽअंबाज्या
उदयन्या प्रधानः अमात्रः भूमी वा ।

राज्यः उदयन्या अर्वा हि तद्विदुः सव
अस्य एका चित्रा आशीः । उदयन्या उन्नतिः
तस्य कामना आशीः ।

(iii) " षड्विंश परिवर्तते दूःखानि च सुखानि च "-
कोऽस्य वाक्यस्य रजा ? कस्मिन् अमत्रे
इदमुक्तम् ?

Ans: Question is out of Syllabus. षड्विंशपरिवर्तिते
सकृदि वाग्यपुक्तिः - अत्र आह । अत्रवाच्य-
मत्र - 1/4 एतत् उक्तम् →

Important

अस्य वाक्यस्य रजा वऽअंबाज्या
उदयन्या भूमी योगकुर्यान् ।

অসামান্য নামাযত্বাঃ অনিকদ্বয়ঃ যদা অর্ধাৎ
জমানে মাগীঃ উসমাযিতবঃ, তদা আবতিকা-
কেন্দ্রোত্তীর্ণীঃ দুঃখিতঃ বাসবদত্তাঃ প্রতি
মৌলিকবাসনঃ আশ্রয়াদানার্থম্ ইদং
বাক্যমুক্তবান্ ।

(iv) "যদি তাবদমঃ অস্মা ধন্যমপ্রতিবোধনম্" - ~~কিস্তি~~
~~সকল~~ বক্তাঃ কং প্রতি কস্য উক্তিবিষয়ম্?
কীদৃশঃ প্রশ্নঃ তেন দৃষ্টঃ? (5/9)

Answer: বিদূষকঃ বসন্তকঃ প্রতি বসবদত্তস্য
উদয়নস্য উক্তিবিষয়ম্ ।

উদয়নেন তস্য প্রশ্নমাপত্ত্বাঃ
বাসবদত্তায়াঃ প্রশ্নঃ দৃষ্টঃ । অস্মৈ উত্তরোঃ
বাক্যালোপঃ অব্যবহাঃ ।

(v) 'অভিজ্ঞানশকুন্তলম্' ইতি নাটকে উল্লিখিতানি
শিবস্যা অষ্টৌ নামানি লিখ্যন্তাম্ ।

Ans: 'অভিজ্ঞানশকুন্তলম্' ইতি নাটকে উল্লিখিতানি
শিবস্যা অষ্টৌ নামানি যথা - জনম,
অগ্নিঃ, যজমানঃ, সূর্যঃ, চন্দ্রঃ, আকাশম্,
পৃথিবী বায়ুঃ ইতি । (1/1)

Important (vi) "শ্রুতমেবং শ্রুতান্যেতৎ চক্ৰবর্তিনমাপুহি" -
কং প্রতি কস্য উক্তিবিষয়ম্?

উত্তরম্ → ইন্ডিনাপুরাণাদিঃ সূত্রম্ভাবতঃ দৃশ্যতঃ

S	M	T	W	T	F	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

अति कलाश्रमवाचिनः वामशक्तिः (वध्वानस्य)
उक्तिविषयम्।

(ii) "अलिङ्गनशककुलम्" इति नाटकं नान्दीश्वरकः
केन हृदया विरचितः?

Ans: "अलिङ्गनशककुलम्" इति नाटकं नान्दीश्वरकः
प्रज्ञावाहना हृदया विरचितः।

(viii) "पाणिनामविद्वन्मित्रं अथ" - वक्तुं कः?
'अथ' इति पादनं कः अचरति? अचरति?

Ans: अत्र वक्तुं इतिनामविद्वन्मित्रं वक्तुं कः।
'अथ' इति पादनं अचरति विद्वन्मित्रः।
माधवः इति अचरति।

(ix) "दुःखं न्याय्यं वक्तुम्" - उक्तेवक्तुः
प्रसक्तः निर्दिष्टतम्।

Ans: वामश्वरकः "अलिङ्गनशककुलम्" नाटकं प्रथमांशे
महापाणिनामविद्वन्मित्रं आश्रित्वा वक्तुम्।
माधवः इति अचरति।
वक्तुम् उक्तेवक्तुः।

(x) का नाम अचरति?

Ans: अचरति नाटकम् अचरति यस्मिन् अचरति
नाटकम् उक्तेवक्तुः।
अः अचरति इति कथ्यते।

अष्टादशति अकृतविषयमुपलक्षणमिति इति
अष्टादशा । अत्र अकृतः अत्र नदी
- विद्वत्कामिदिः । वागुत्तमं क्वाति ।

(xi) 'कुलपतिः' इति शब्दः कः अर्थः ?

Ans: - यः दक्षआश्रयः मूनीन् अन्नदानादिदिः
लाभयति सः मूनिः कुलपतिः कथ्यते ।

पुनश्च उक्तः - "मूनीनां दक्षआश्रयः लाभदाना-
दि-लाभनाम् । अष्टादशति विप्रसिद्धा
कुलपतिः भूतः ॥" इति । (अद्विजय 1/13 अत्र
आश्रयः)

(xii) "अथवा त्रिविद्यानां द्वागानि त्रयानि अर्था-
रुचिदमुक्तम् ? (1/15 अद्विजय) ।

Ans: - राजा दुष्टात्तः यदा कदाश्चयः अत्रैव
अहम्, तदा तदा दक्षिणाः कश्चित्कामः
आश्रयमाह्वयं सारुक्तम् । श्रीलाङ्कमुक्तम् ।

किन्तु शास्त्रव्यस्य अत्रैव कृतः वराहनालाङ्कः
आह ? इति आशङ्क्य दुष्टात्तः पुनः
चिन्तितवान् यः त्रिविद्या अर्था एव
अत्र त्रिविद्यमिति ।

Important

(xiii) विद्वत्कम् किं लक्षणम् ?

Ans: - विद्वत्कम् लक्षणं यथा - सुधाकर -
"विद्वत्कम् वचनावधारणायुक्तम् । विद्वत्कम्" इति

NOVEMBER

08

313-052

46th Week

TUESDAY

page - 5

NOVEMBER 2016

S	M	T	W	T	F	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

নাদিক মঃ বিকৃতাজেন বচসা বেষন
 ৬. হায়াং জুজাতি, ম বিদুষকঃ ইত্যর্থঃ।

(xiv) কঞ্চুকঃ লঙ্কনঃ কিম?

Ans:- ~~অগ্রমম্মন~~ অগ্রমম্মনঃ কামদোষবর্জিতঃ
 জ্ঞানবিজ্ঞানকুশলঃ জনঃ কঞ্চুকী ভ্যাতি।

মদ্রুজঃ - "যে নিতঃ অগ্রমম্মনাঃ কামদোষ-
 বর্জিতঃ। জ্ঞানবিজ্ঞানকুশলাঃ কঞ্চুকীয়াঙ্কু
 ৭৬ মতাঃ"। ইতি।

—X—

नाटिकं यः विकताङ्गेन वृत्ता वेषेन
 च हास्यं कृत्वा, स विद्वक् इति।

(xiv) कश्चकः लक्ष्मन् किम्?

Ans: ~~अग्रज~~ अग्रजम्भनः कामदोषवर्जितः
 ज्ञानविज्ञानकुशलः जनः कश्चकी देवति।

यदुक्तं - "ये निवृत्त अग्रजम्भनाः कामदोष-
 वर्जिताः। ज्ञानविज्ञानकुशलाः काश्चकीयास्तु
 एव मताः"। इति।

—X—

Sanskrit Honours, 3rd Semester

CG-T-05 of 2019.

Date - 25/02/2024

1) कः आसीत् योगेश्वरम्भनः? Boalia
 ज्ञानबामवदुः नाटिक विद्वक्का नाम किमासीत्?

Ans: यदग्रजम्भना देवम्भना प्रधानः मन्त्री आसीत्
 हिताकाङ्क्षी योगेश्वरम्भनः।

ज्ञानबामवदुमिति नाटिक विद्वक्का
 नामासीत् वस्तुतः।

(ii) "अदोषो बह्मना वा अंकुशादुपजायते"
 कोऽयं वाक्यं वक्तुं कश्चिन् अग्रज
 इदमुक्तवान्?

Important

Ans: अयं वाक्यं वक्तुं देवम्भना मन्त्री
 योगेश्वरम्भनः।

तपोवने मगधराजपुत्रीः

S	M	T	W	T	F	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

ମହାବଳୀ ଛାଡ଼ା ପୁଷ୍କଳହରାଦୀନାଃ ତବିଷ୍ଠାକାଃ
 ଶୁକ୍ରା ମନ୍ତ୍ରୀ ଯୋଗକରାୟନଃ ବାକ୍ୟମ୍ ଇଦମ୍
 ଡେକ୍ଟର ।

(iii) Sec - 2020 Q.N. (iv)
 (iv) କା ଆସିଛି ମହାବଳୀ? ଡେକ୍ଟରଙ୍କୁ ସିନାୟାଃ ନାମ
 କିଆସିଛି?

Ans:- ମହାବଳୀ ଆସିଛି ଗୁଜରାଟରୁ ତଥା
 ଡେକ୍ଟରଙ୍କୁ - ଦ୍ଵିତୀୟା ମନ୍ତ୍ରୀ ।
 ମହାବଳୀ ଡେକ୍ଟରଙ୍କୁ ସିନାୟାଃ ନାମ ଆସିଛି
 ମହାବଳୀ ।

(v) Sec - 2020 Q.N. (v)
 (vi) 'ଅଭିଜ୍ଞାନଶକୁନ୍ତଳମ୍' ନାଟକେ ନାନ୍ଦୀ ଶ୍ଳୋକେ ଗୁରୁତଃ
 ହ ଛନ୍ଦୋନାମ ଲିଖ୍ୟତମ ।
 Ans:- 'ଅଭିଜ୍ଞାନଶକୁନ୍ତଳମ୍' ଇତି ନାଟକେ ନାନ୍ଦୀ ଶ୍ଳୋକ
 ଗୁରୁତଃ ଛନ୍ଦୋନାମ ଲିଖ୍ୟତମ ।

(vii) "ଅବସିଦ୍ଧମନୁବିଦ୍ଵଃ ଶିବଲେନାପି ବନ୍ଧୁମ୍" - କଃ ଗ୍ରନ୍ଥେ
 କଥା ଡେକ୍ଟରଙ୍କୁ? ଅବସିଦ୍ଧମନୁବିଦ୍ଵଃ କେନ ଅହ ଡେକ୍ଟରଙ୍କୁ?

Ans:- କାଳିଦାସୀୟେ ଅଭିଜ୍ଞାନଶକୁନ୍ତଳମିତି ନାଟକେ
 ନାୟିକାଃ ଶକୁନ୍ତଳାଃ ଗ୍ରନ୍ଥେ - ନାୟକଙ୍କୁ ଦୁଷ୍ଟାକ୍ତଙ୍କୁ
 ଡେକ୍ଟରଙ୍କୁ ।
 ଅବସିଦ୍ଧମନୁବିଦ୍ଵଃ ଶକୁନ୍ତଳାୟା ଏହ
 ଡେକ୍ଟରଙ୍କୁ । (1/18)

Important (viii) ଅଭିଜ୍ଞାନଶକୁନ୍ତଳମିତି ନାଟକେ ନାୟିକାଃ ଶକୁନ୍ତଳାଃ ଗ୍ରନ୍ଥେ ନାୟକଙ୍କୁ ଦୁଷ୍ଟାକ୍ତଙ୍କୁ ଡେକ୍ଟରଙ୍କୁ ।

Ans:- "ଅଭିଜ୍ଞାନ" ଅଭିଜ୍ଞାନ କାବ୍ୟନିର୍ଦ୍ଦେଶବୁଦ୍ଧିବେଦକଆବସନ ।
 ନାନ୍ଦୀ ଶ୍ଳୋକେନ ନାନ୍ଦୀକୁ ଅହ ଅଭିଜ୍ଞାନ ଇତି କଥା

সূত্রধারস্য পত্নী জ্বাতি নদী ।

(ix) 'অভিজ্ঞানশকুন্তলম্' নাটকস্য নান্দীশ্লোকঃ লিখ্যত্বে
 Ans: 'অভিজ্ঞানশকুন্তলম্' ইতি নাটকস্য নান্দীশ্লোকঃ
 যথা -

'মা সৃষ্টিঃ স্রষ্টব্যাদ্যা বহতি বিধিহৃতঃ মা ইবিশা চ (হজি
 হ্য দে কানঃ বিধতঃ অতিথিমায়ুর্ন মা দ্বিতা বাপ্য বিশ্বম্

মামাহুঃ সর্ববীজপ্রকৃতিবিতি ময়া আনিঃ আনবতুঃ

অত্রুফাতিঃ অগ্নয়ন্তুদ্বিববতু বহুতাদ্বিবদ্বিহীশাঃ ॥ " ইতি

(x) ধীববৃতাভুঃ অভিজ্ঞানশকুন্তলনাটকে কস্মিন
 অঙ্কে দৃশ্যতে?

Ans: ধীববৃতাভুঃ অভিজ্ঞানশকুন্তলনাটকে
 সপ্তমোঙ্কে দৃশ্যতে ।

(xi) কা ইংসপাদিকা? দেববাজেন্দ্রস্য আর্যশর্মাম
 কিসাসী?

Ans: বাজঃ দ্বয়ভুস্য পত্নী জ্যোতি ইংসপাদিকা ।
 মা ~~অজ্ঞান~~ পূর্বঃ দ্বয়ভুস্য অন্যান্যভুস্য জ্যোতিঃ,
 পত্নী পরম্ অরহন্তি জ্যোতিঃ ।

মাতুলিঃ ।

দেববাজেন্দ্রস্য আর্যশর্মাম জ্যোতিঃ

(xii) যোগকব্যাসনঃ বাসবদত্তাঃ কস্য অমীল
 কিমর্থঃ শূভাঃ কৃতবান্?

Important Ans: বাজঃ উদয়নস্য কৃতবাজস্য শূনককাব্যাসনঃ
 যোগকব্যাসনঃ ইন্দ্রবাসন বাসবদত্তাঃ পদ্মবতী
 পদ্মবতীঃ অমীল বাসবদত্তাঃ চারিত্র্যকর্ম
 শূভাঃ কৃতবান্ । চারিত্র্যকর্মঃ পদ্মবতী

S	M	T	W	T	F	S
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

अमानः आऽ। पद्मावताः

(xiii) 'अमृदगृह' विषये किञ्चित् लिखतु।

Ans: पीडितायाः पद्मावताः च शिरःपीडिताः

अशमनार्थः अमृदगृहः विनिर्मितम्।

शत्रुसम्राट् गृहः हि अमृदगृहम्। अम्बु
द्विदिशु कृतिम् जनप्रवाहः आऽ।

(xiv) 'अतिज्ञानभक्तुलम्' नाटकम् द्रष्टुम्।

वसिष्ठकृष्णयोः नाम लिखतु।

Ans: 'अतिज्ञानभक्तुलम्' नाटकम् द्रष्टुम्।

वसिष्ठकृष्णयोः नाम्नी यथा - च जानुकः सूक्तः ८।

(xv) See - 2020 R.N. (xi).

—X—

CC-5 of 2021 Sanskrit Honours, 3rd Semester

1) (i) See (i) of 2020.

(ii) See (i) of 2019.

(iii) See (ii) of 2019; (iv) See (iv) of 2019

(v) का आसीत् वायव्यदत्तायाः शाली? उद्दमनस्य वीनायाः
नाम किम्?

Ans: वायव्यदत्तायाः शाली आसीत् वसुक्ता।

उद्दमनस्य वीनायाः नाम घोषवती।

(vi) See (v) of 2020.

Important (vii) See (vii) of 2020; (viii) See (vii) of 2019

(ix) See (viii) of 2019; (x) See (ix) of 2019

(xi) See (xi) of 2019; (xii) See x of 2019.

(xiii) See (xiii) of 2019; (xiv) See (xiv) of 2019; (xv) See (xi) of 2020.

—X—